

טכנולוגיות של צדק

משפט, מדע וחברה

עורך: שי לביא

ה מחקרים בספר זה עוסקים ביחסים שבין משפט, מדע וחברה. משאיהם ממוגפים: הגנם האנושי והאחריות הפלילית, רשת האינטרנט וחופש המידע, פטנטים וזכויות יוצרים, קרני רנטגן ורואיות מדרעיות, מהפכת ההיי-טק ועורכי-דין עסקיים; טכנולוגיות של-יטה וזכויות-אדם. העיסוק בנקודות החיבור שבין משפט, מדע וטכנולוגיה נעשה בשנים האחרונות נתחום מחקר פורה בארץ ובעולם, וכתב-יעת וספרים רבים המתפרסמים בחוץ-לארץ מוקדשים לסוגיה. הכתיבה בעברית בתחום זה נמצאת בראשית דרכה, והמכר שלפניכם מביא, לראשונה בעברית, דיון מקיף בנושא.

ספר זה פותח את סדרת הספרים החדשה "משפט, חברה ותרבות" בהוצאת אוניברסיטת תל-אביב. הסדרה מהווה במה למחקרים אקדמיים בינתחומיים העוסקים בבחינת הקשר שבין משפט לבין תחומי ידע אחרים, וביניהם: פוליטיקה, היסטוריה, פילוסופיה, כלכלה, ספרות, אומנות, דת ומדע. כרכי הסדרה ייצאו לאור אחת לשנה ויוקדשו כל אחד לנושא בינתחומי מוגדר.

עורך הסדרה הוא פרופ' אשר מעוז.

טכנולוגיות של צדק

משפט, מדע וחברה

עורך: שי לביא

ראינות
ומית

ISBN 965-274-378-X
מס"נ 1
9789652743787

טכנולוגיות של צדד:

משפט, מדע וחברה

על "משפט, חברה וחברות"

סדרת הספרים משפט, חברה וחברות שאנו משיקים בכרך זה הינה מפעל מחקר חדש-ישן, היא מהווה המשך לעשרת כרכיו של כתב-העת פליליים, בהוצאת המכון למשפט פלילי, על שם פרופסור ד"ר רפאל שאובנשיליאג, של הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב.

כתב-העת נוסד בשנת תש"ן, ושימש כ"כתב-העת הישראלי למשפט פלילי". התל בשנת תשנ"ז שינה כתב-העת את פניו ונחפץ לשנותו שכרכיו מוקדשים לנושאי משפט, חברה וחברות. כמות הוחלפה כותרתו, והוא נקרא פליליים – כתב-העת הרב-תחומי למשפט ציבורי, חברה וחברות.

במתכונתו החדשה התרחב קהל קוראיו של כתב-העת וכלל אנשים שתחומי התעניינותם משיקים לנושאי משפט, חברה וחברות. הגענו למסקנה כי לנוכח השינויים התוכניים שעבר, מן הראוי לשנות אף את פניו ולהוסיף לסדרת ספרים שכל אחד מהם יעמוד ברשות עצמו. עם זאת, כל הכרכים יתמכו לסדרת שתעסוק בכל תחומי החברה, החברות והמשפט.

הסדרה תהווה כמה להזקקים אקדמיים בינמחומיים העוסקים בחנינת הקשר שבין משפט לבין תחומי חרבות אחרים, וביניהם פוליטיקה, סוציולוגיה, היסטוריה, פילוסופיה, כלכלה, ספרות, אמנות, דת, מדע וטכנולוגיה. הסדרה מצטרפת למגמה הבינמחומית המתפתחת כיום בחקר המשפט, ומבקשת להרחיבה. היא נועדה להציג מגמות מחקר בינמחומיות חדשניות לפני הקורא העברי, ותהווה פורום לבחינתן של מגמות אלה. כרכי הסדרה ייצאו לאור אחת לשנה, וכל אחד מהם יעסוק בנושא מוגדר.

יחזקה של הסדרה יתבטא בשני מאפיינים עיקריים:

כרכים נושאים בינמחומיים
בתחילת דרכו היווה המחקר הבינמחומי פריצת דרך, הן מחודרלוגיה והן אודיאולוגיה, אך כיום הוא נעשה מחקר "חמ"חחומי". תחת כנפי התיאצטיגיה הכללית "משפטים" מסתופפות תתי-דיסציפלינות שעברו תהליך של מיסוד, כגון סוציולוגיה של המשפט, ניתוח כלכלי של המשפט ופילוסופיה של המשפט. התמסדות זו תהווה תחת תרציון המקורי של הכתיבה הבינמחומית שביקשה לחדש את אופי המחקר המשפטי ולרעננו. כדי להתגבר על בעיה זו, יעסוק כל כרך של המשפט, חברה וחברות בנושא שבחרו לעזור התייחסות בינמחומית מקורית, ויעמיד את המשפט ואת תחומי הדיע האוריים במעמד שווה.

מפתח בין משפטנים לחוקרים אחרים

המחקרים הבינמחומיים המתוסמכים בכתב-העת המשפטיים נכתבים, רובם ככולם, בידי משפטנים. אזה החסכים בכתיבת הבינמחומיות הקיימת הוא אי-שילובם של כותבים

Technologies of Justice: Law, Science and Society

Shai Lavi, Editor

תפקיד: אית דודל
סדר מחשב: רחל שמיר
עיצוב עטיפה: נוטלסטודיו
רעיון עטיפה: שי ענברי

מס"ת ב' א-274-378-965-ISBN

© כל תכניות שמורות.

אין להדפיס ללא אישור בכתב מהמוציאים כל חלק מהספר הזה, אין לייצרו מחדש או להשתמש בו בכל צורה שהיא, אלקטרונית או מכנית, או באמצעים אחרים הודועים כיום או שיומצאו בעתיד, כולל צילום או הקלטה, או בכל סוג של מאגרי מידע, או שיומצאו בעתיד, כולל צילום או הקלטה, או בכל סוג של מאגרי מידע.

תוכן העניינים

9	הקדמה: משפט אל מול מרע ושכנוולוגיה	שי לביא
	בקרה גנטית על התנהגות והשלכתה על המשפט הפלילי דוגמת האלכוהולזים	דנה פוג'ל / מוטי פינדלך
13	לצורך לראות: ראשית השכנוולוגיה התוחזקות במשפט וברפואה	טל גולן
59	הלם אנגלי: תאונות רכבת, מומתום רפואיים ודיני נזיקין במריטניה של שלהי המאה ה־19	זיוה ברונר
89	שכנוולוגיה וגבולות האנושי: גבולות מקומיים ושכנוולוגיה	ישי בלנק
123	לידתה של צוללה: הפרה תורמת בדיני פטנטים	מיכאל ר' בירנהק
169	כיצד המשפט מעצב את סביבת המרע ברשת	גיבת אלקין-קורן
223	הכרת בזכות חוקית "פוזיטיבית" לקבלת טיפול פליאטיבי – צו השעה	סילביאן קולומבו וראובן (רויב) ציגלר
277	סופרי הצללים של המהפכה: סמויטיקה של צורכידיין בעולם ההי־שק	רם פרומן
321	ביץ קידוש החיים להפקרתם: במקום מבוא ל־ <i>Homo Sacer</i>	עדי אופיד
353	הומו סאקר – תפוח הריבוי והחיים השופים	ג'ורג'ין אגמבן
395	התשוקה לתקן צורל	סקריות ספרים
435	תוקת האינטרנט	קריין לוי
441	קופסה שתורה	ג'ניפר שקבסור
447		נמרוד אביעד

מריטניפילוגיה אחרות בתוך המשפט. תשיפתו של קהל הקוראים לכתובה משולבת של משפטנים ושל חוקרים מתחומים אחרים ולדיסציפלינות ולמתודות מחקר תשיגות תשפר את איכות המגמה הבינתחומית בתוך החברה והמשפט. אף שבסיסה של הסדרה ימשיך להיסצא בפקולטה למשפטים, היא תהוות במה כלל־אויגו־ביטאית.

לכל אחד מכרכי הסדרה יתמנה צורך שמוחזרותו היא בתחום שהכרך עוסק בו. לידו תפעל מערכת המורכבת מחלוצים מצטיינים של הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב.

כל המאמרים יעבדו שיפוט אקדמי לפני פרסומם.

הקדמה: משפט אל מול מדע וטכנולוגיה

המהקדים בקובץ זה עוסקים ביחסים המורכבים שבין משפט, מדע וטכנולוגיה. נושאים מגוונים: הגנים האנושי והאחריות הפלילית, רשת האינטרנט וחופש המידע, פטנטים וכוניות יוצרים, קרבי רנטגן וראיות מדעיות, היסטוריה של תאונות רכבת והמתחנות דיגיטליים וביטוח, סיפול רפואי בסוף חיים וכוניות תולעים, מתפכת ההייסק וטורכידיים עסקיים, אמצעי תעבורה ודיגיטליות מקומיות, טכנולוגיות שליטה ופיקוח וכוניות אדם. העיסוק בנקודות החיבור שבין משפט, מדע וטכנולוגיה נעשה בשנים האחרונות. החום מחקר פורה בארץ ובשולם, וכתבי-עת וספרים רבים המתפרסמים בחוץ-לארץ מוקדשים לסוגיה. הכתיבה בעברית בתחום זה נמצאת בראשית דרכה, הספר שלפניכם מביא לקורא העברי, לראשונה, דיון מקיף בנושא.

לא ניתן לתאר בשימה קצרה זו את מרחב הנושאים ושאלות המחקר המוצגים בפרק. במקום זאת וכחוקמה לקובץ, אציג מפגש אחד בין משפט, מדע וטכנולוגיה שניתן לצמוד באמצעותו על כמה סוגיות חשובות ששבו ומתעוררות במאמרים המקובצים כאן.

בשנת 1968 פורסם כתב-העת של האגודה הרפואית האמריקאית דו"ח מדעי שתולל שינוי רדיקלי בהגדרת המוות. על-פי התפיסה המסורתית, הנאי הכרחי לקביעת זמן המוות היה הפסקת פעילות הלב והנשימה. הדו"ח קבע כי ניתן לקבוע את מותו של אדם גם על בסיס הפסקת פעילותו של המוח, אף-על-פי שהגוף ממשיך לזרום חלב וממשיך לפעום. הדו"ח, שנידון ועדת מחקר רפואית באוניברסיטת הרווארד, התבסס על מחקרים מדעיים שתוכחו כי פעילות המוח חיונית לקיום האנושי, והפסקת פעילות זו הינה בלתי-הפיכה. במידת-כך נסמכו מסקנות הוועדה על התפתחויות טכנולוגיות שאפשרו מדידה מדויקת של היקף פעילות המוח. ההגדרה הרפואית החדשה, חרף מתפתנותה, התקבלה כמעט ללא עוררין בקרב הפרופסיה הרפואית ברחבי העולם.

התולה לא מזהרה הקהילה המשפטית לאמץ את ההגדרה הרפואית. בשנת 1970, בכינוס שנערך באקדמיה המדעית בניו-יורק הוקדש לדיון בנושא מוות מוחי, קבל ד"ר ביצ'ר (Becker) על הצמדה השמרנית של המשפטנים. ביצ'ר, שעמד בראש הוועדה המדעית של בית הנספח לרפואה בהרווארד, טען בעקצבות כי "משפטנים מאמינים שאין לעשות דבר בפנים הראשונה". אלא שכתוך שנים אחדות ובלחץ מצימות הדיעם המדעית והקבלה אמת המידה הרפואית גם בקרב הקהילה המשפטנית. הנרשפנקו המשפטיות הסירה מסדר-היום העיבורי כל התנגדות ממשית לאמת-המידה הרפואית החדשה, ובכך הורמה לקבלתה הכלת-מסויגת. העיתון ניו-יורק טיימס הזויר מפני מגמה זו, אך לא תגלית לשנותה. "קיים צורך נואש", הפציר העיתון, "שהמברה תתבע מחדש את זכותה להכריע בשאלות של מדיניות בתחום זה, ותכפוף את הקהילה המדעית להמומחית-המדעית התברחת, חסרת התחום ככל שתהיה... יש לתת את הפרופסיה הרפואית לתבין שסמכותה רפואית מקוממת לא פחות מכל סוג אחר של סמכותנות".

מחקרים היסטוריים וסוציולוגיים שהתפרסמו בשנים האחרונות תראו כי אמת-המידה המדעית של קביעת מוות מוחי לא התבססה כלל ועיקר על שיקולים מדעיים שחורים. הצורך בהגדרה חדשה של המוות נבע בראש ובראשונה מהמתחיות טכנולוגיות בתחום

הניסוי המפורק לבין התנאים בבית-הולדים, בעוד שראש כוח מצביע בוודאות על מוות, המירדות תרפואית של פצילות מוחית אינן כה מחלטות.

מאתרי מסכת אוריצים קצרה זו מסתגרות שאלות כבודת-משקל הנובעות ביחס-הנומלין שבין משפט, מדע וטכנולוגיה. על השאלה מודע השתנתה הנדרת המוות במתצת השנייה של המאה העשרים ניתן להט שילוש תשובות שונות הנובעות מנקודות-המבט המאות: קודמה מדעית, ביקורת מדע וביקורת תרבות.

מנקודת-המבט הראשונה, זו של אריאל הקדמה, התפתחות מדעית וטכנולוגית היא שהביאה לרי שינוי בהגדרת המוות. העיכוב בקבלת אמת-המידע נבע מדעות-קדומות שהופרכו בהדרגה באמצעות ניסויים והוכחות מדעיות. השינוי התקבל התיקל בקרב הקהילה המדעית ולאחר-מכן גם בקרב משפטנים והציבור הרחב. בניגוד למדענים, משפטנים אינם אמונים על סדרות המדע, ובשל כך ניתן להסביר את היסטוריה בקבלת תדושים מדעיים. המשפט, על-פי הפוסט זו, שמרן ומפגר אחר התפתחויות מדעיות, וחובטו להעמיק ולהאזים עצמו למציאות משתנה. מאוזן סיבות, אנשי דת צפויים להיות אחוזי המאמצים והדושים מדעיים בשל מהותיותם למסורת ובשל רחיצה משיעונים חוקי-הלכהיים.

מנקודת-המבט השנייה, זו של ביקורת המדע, אין בנמצא מדע שהוד שאינו מושפע משקילי-הווי-מדעיים. כך גם במקרה שלפנינו. לא התפתחות המדעית היא שתובלה לשינוי ההגדרה של מועד המוות, אלא הצרכים המגושמים של השתלת איברים והצרכים הכלכליים של ניתוח ממכשירים. המשפט, על-פי צמדה זו, אינו רק מושפע מתפתחויות טכנולוגיות, אלא גם משפיע על היווצרותן וקליטתן. גם העמדה המלכתית אינה נקיה מתשפעות חברתיות, כגון לחצים פנים-קהילתיים המצביעים את עמדת החלטה.

נקודת-המבט השלישית, שאבנה אותה לצורך הוויין ביקורת תרבות, מפקשת תבה מעמיקה יותר של ההופעה הטכנולוגית-המדעית. מנקודת-מבט זו, ההשפעה החשובה של המדע והטכנולוגיה בעולם המודרני אינה מצטמצמת ליגליים מדעיים והמפתחות טכנולוגיות, אלא מתבטאת באמוץ של שיטה השייכה הטכנית-המדעית גם בספרות אחרות של הקיום האנושי. משמעות הדבר היא ששיקולים מדעיים ומכשירים נעשים דומיננטיים בקביעת אורח החיים האנושי גם מחוץ לתחום המדעי המוגבל. האתגר של ביקורת המתכות אינו לכוין כיצד המדע מושפע מגורמים המדעי המוגבל. האתגר של הכללה המפשט, אלא להפוך, לכוין כיצד צורת החשיבה המדעית-הטכנולוגית משייפה את תוחמה גם על ספרות אלה. הביעה אינה אמנות התכנים המדעיים והטכנולוגיים, אלא אימוץ של צורת החשיבה המדעית-הטכנולוגית. האתגר העידן הטכנולוגי מציג הוא לפיכך כיצד ניתן לאסוף את חתכיים המדעיים והטכנולוגיים מפלי להיעשות כפופים להם. השאלה המלומד למעשה במאמר המערכת של ניר-זירק שיימים

זו השאלה המלומד למעשה במאמר המערכת של ניר-זירק שיימים
אתגר דומה ניצב לפני המשפט. כיצד המשפט יכול ללמוד מהמדע ומהטכנולוגיה מבלי להיעשות שבו בתפוסתם. למרבה האירוניה, אפשרות זו מגולמלת דווקא בעמדתו של הרב אריעזר בר, שלא נרתע מתשתפות בניסוי מדעי, אך גם לא נתפו לאחז את הסמכות המדעית כמתייבת בתחום ההלכה. עד כמה המשפט המודרני מסוגל לסרב, כמו אותו רב יהודי, לכפוף את עצמו לסדר-היום המדעי-הטכנולוגי? זו שאלה הראיה לתפקיד ביקורתית מעמיקה.

תשתלת איברים, ובמיוחד השתלת לב. על-פי ההגדרה השניה של רגע המוות לא היה ניתן לבצע השתלת לב, שכן לצורך השתלת יש לשבור את פצילות הלב עד לרגע צקיחתו מגוף התורם. השתלת לב נהפסה על-פי ההגדרה המסורתית כנגדמת מוות, בעוד שההגדרה החדשה אפשרה לקבוע את מותו של התורם לפני ביצוע השתלתו, בוויסויות נוספת לאימוץ אמת-המידע החדשה הימה הרצון להימנע משימוש יקר ונבוגי במכשירי החיאה. על-פי אמת-המידע החדשה, ניתן לנתק חולה ממכשירי החיאה לאחר שהפצילות המוחית נפסקה, אך ללא הסבתו והסכמתו משפחתו, גם כאשר מערכת השימה הלב מבושלים לפועל באופן מלאכותי.

מסיבות פוליטיות ומשפטיות, ולא רק מדעיות, נדחקה ההתנגדות הרפואית החדשה לשוליים. היו אף מדענים, ובעיקר פילוסופים, ששענו כי גם ההגדרה החדשה נוקשה מדי, וכי אין צורך בהפסקה מוחלטת של פצילות המוח, ומספיקה הפסקת הפעילות המוחית העלית. בהיעדר יכולת דיבור, תודעה, תנועה והישה לא ניתן לדבר על קיומם של חיים, גם אם פצילות מוחית מוגבלת, השוללת בפוטנציות נמוכות יותר, ממשככה לתקתיים. חיים אנושיים ראויים לשם יחיים¹ רק אם הם נבדלים מאופן קיומם של צמחים. מעטים בלבד המשיכו להתעקש על שימור ההגדרה המסורתית של קביעת נזון המוות.

אפילו האורתודוקסיה ההלכתית אימצה את אמת-המידע הרפואית החדשה כמתייבת כאשר גדול הפוסקים של יהדות אמריקה, הרב משה פיינשטיין, ובעקבותיו רוב פוסקי הדור החדש ביצעו של השתלת לב. עמדתו של האפיפיור הכנסייה הקתולית לא הייתה שונה. אולם בשולי עולם ההלכה ניצבה התנגדות צינקה, ובראשה הרב שי"י אריעזר בר. הוא נושא אומנם לאחד הפוסקים בישראל, אך עמדתו בעניין זה נחשבת תרבותי טוב תלמודי, ביניהם רופאים בעל-שם, ביקשו לשכנע את רבם כי אמנת-המידע המסורתית לקביעת נזון המוות אינן נכונות עוד. לבסוף נאות הרב להשתתף בניסוי מדעי שיוכח את טענתו.

שייחה מוזרה של מדענים ואנשי הלכה עשו את דרכם לחזות כפרית שנוערך בה ניסוי יוצא-דופן. מטרת הניסוי הימה להגים לפני הרב את תוקפה של אמת-המידע החדשה לקביעת נזון המוות. הניסוי התנהל כשורה ראשה של כבשה נצרך, והרב צפה כמו עיניו בליבה הממשיך לפעום. תלמידו של הרב, רופא מומחה, ביקש להוכיח באמצעות הניסוי שגם לאחר מוות ודאי (כרימת ראש) ניתן לקיים את פעילות הלב, ומכאן שאמת-המידע המסורתית אינה תקפה.¹ הרב המוכב הניתן בראשו, קיבל את תוצאות הניסוי, אך נשאר איזן ברענת. הוא שב ופסק כי אין להתיר השתלת לב. טיעונו נסמך על התבול שביד

1 למעשה, הניסוי היה מורכב יותר במידות-מה. המכעה ההלכתית המקורית של הרב אריעזר-התבסה על עמדת הממרא כי אשה משוכבת שמתה, עוברת מת עמה ואין היא יכולה ללדת. מכיוון שהרפואה המודרנית הראתה כי ניתן ללדת עובר גם לאחר מוות מוחי, הסיק הרב אריעזר בר כי מוות מוחי אינו מוות מנקודת-המבט של ההלכה. כרי לתפויי שיעון זה כלל הניסוי בבשה מעובדת, ומטרתו הימה להוכיח שום לאחר כרימת תראש, היא יכולה עדיין ללדת חיים. המסקנה אז הימה כי המכתו שפציבה הממרא אינו מכתו תקף ביחס למוות מוחי.

בקרה נגזרת על התנהגות והשלכתה על המשפט הפוליטי, דוגמת האלכוהוליזם

מאת

זנה פונץ**, מוטי פינדלד***

- א. הצגת הדברים
- ב. מבוא
- ג. מדע מול הנחת הרצון החופשי של המשפט הפוליטי
- ד. שכרות – ההסדר המשפטי בתוק העונשין לאחר תיקון 39
1. הצגת ההסדר ועקרונות הרקע
2. מהו "מצב של שכרות" לעניין ההסדר שבחוק העונשין
3. משמעותה המשפטית של השכרות לאחר סעיף 334 לחוק העונשין
4. "שילא בתהנהגותו המשלטת או שלא מעדתו" – מה פירושו?
5. "התנהגות משלטת ומדעית" ו"דקטרינת ההתנהגות החופשית במקור
6. פקודת התעבורה והיחס בינה לבין ההסדר שבחוק העונשין
- ה. תביסס הנגטי של ההתנהגות
1. מבוא
2. ערויות ושירות ועקפיות לקשר בין נטיקה להתנהגות
3. הכתבת נטיית של אלכוהוליות
- ו. סיווג הנגטי של צרכני אלכוהול והשלכותיו המשפטיות – מודל ראשוני
- ז. סיכום ומסקנות

א. הצגת הדברים

אדם כולא את אשתו ברירה, מצמיד סכין לצווארה ומאיים עליה ברצח. בהמשך הוא מקיים אתה יחסי'מין בנות, למרות סכרובה והמגודותו, בארצות אחר תוקף אותו גאשם את אשתו וביטש בטנה למרות ידיעתו כי נותחה בטנה וזן קצר לפני הארצות. בית-המשפט מנדי קבלת ראיות המצביעות על כך שארצושים אלה היו חלק ממסכת של אלימות ומריבות על רקע שגרתו לשוכרה של הנאשם. השאלה המיוחדת מקרה זה היא מה דינו של אדם אשר לא נמצא במלוא חושיו, עקב צריכת אלכוהול, בשעת ביצוע עבירות

* מרצה, תקדימה האקדמית קריית-אנו.

** רופא, ביולוג ומשפטן.

1 אלה הן עבודות: תפי'ת (תל-אביב-יפו) 1096/01 מדינת ישראל נ' פלזני, תקימת 2002 (3) 2138 להלן: צניין פלתי.

משפט הדברים, המאורים בקרבן זה אינם מוזייבים לאף אתה מבקורות המבט שהציעו לעיל, גם אם שאלות דומות שבות ומופיעות בחלקם עם זאת, ובחירה לקבצם יחד מקורת במקורות מבט הריכותי רכה, הצופה בדאגה בהתפשטות החשיבה הטכנולוגית-מדעית לתחומי חיים רבים, משום כך אין המאורים בקרבן עוסקים רק בתופעות טכנולוגיות ומעוררות מבהקת, כגון אינטרנט, טכנולוגיות צילום ואמצעים רפואיים פליאטיביים, אלא גם בהתרחבות החשיבה הטכנולוגית לתחומים אחרים, כגון גבולות עירוניים, ארגונים ומניסויים זאתיות פוליטית.

בהקשר זה ראוי לציין במיוחד את כתיבתו של חוגה-הדעות האיטלקי, ג'ורג'יו אגמבן. קטעים מספרו רכי-התשפעה, *Homö Sacer*, מופיעים בקרבן זה לראשונה בתרגום לעברית בליוויית הקדמה ביקורתית של עדי אופיר. אגמבן עומד בספרו על התשפעה מרחיקת-הלכת של התפשטות החשיבה הטכנולוגית אל התחום הפוליטי, והוא ער, אולי יותר מכל הוגה אחר בדומנו, לאופן שבו התפשטותה של צורת חשיבה זו מאיימת על קיומו של הסדר המשפטי.

הגותו רלוונטית במיוחד לדורנו בשל תובנותיו לגבי סכנת הטוטליטריזם המרחיבה בכל המשטרים הדמוקרטיים המודרניים. סכנת זו אינה אלא סכנת השתלטותה של החשיבה המדעית-טכנולוגית על חיינו הפוליטיים. אגמבן מצביע, בעקבות מישל פוקו וחנה ארנט, על היווצרותם של מנגנוני-כוח שמאפיינים את המדינה המודרנית, גם זו המוקרטת, ומאפשרים שליטה ופיקוח על אוכלוסיית. עם טכנולוגיות אלה של פיקוח ניתן למנות את מרשם האוכלוסין, מדיניות של בריאות ציבורית, תקשורת המונים וכלכלת פוליטיות. כתיבתו של אגמבן "חורית בכך שהיא מערקה מקום מרכזי-למשפט תוך שהיא מבקשת לבחון את ההסכים המורכבים שבינו לבין טכנולוגיות הפיקוח החזרות. אלא שבעניין זה, וביגוד תלוצות לכוחות החוקים הנצבים לפניו, לשיטתו, שורשה של החשיבה של המשפט לוחות תלוצות לכוחות החוקים הנצבים לפניו. לשיטתו, שורשה של החשיבה הטוטליטרית טמון במשפט עצמו.

שי לביא